

Kreatívne editorské postupy pri vydávaní textov staršej literatúry

Martina Taneski

Katedra slovanských filológií

Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Creative Editorial Practices in the Publication of Early Literature Texts

Litikon, 2024, Vol. 9, No. 1, pp. 55-61

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2590-5925>

The article develops reflections on the creative space available to editors when publishing texts from earlier literary periods. The first half focuses on the work of the editor in general, which in our conditions cumulates several functions (editor, scholar, manager and sometimes publisher). The second part responds to the editorial efforts of Jozef Minárik, which can be considered creatively handled from several aspects, and thus engaging for the reader. It describes his working procedures and methods, which are an example of scientific precision and editorial creativity and which have contributed to the popularisation of texts of older Slovak literature.

Keywords: editing, editor, textology, early literature, Jozef Minárik

Každá publikácia zameraná na editorskú alebo textologickú prácu zdôrazňuje kvalitatívnu stránku prípravného a vlastného procesu vzniku knihy, ktorá by ako finálny produkt mala spĺňať najprísnejšie kritériá, a to spravidla s ohľadom na cieľovú čitateľskú skupinu. Od tohto zámeru sa v dejinách editorstva a textológie logicky odvíjala jednak typológia vydaní, ako aj samotné metodologické východiská pre spracovanie rôznych typov publikácií.

Skutočnosť, že pri vydaní obsahovo a formálne kvalitne spracovanej publikácie ide o proces precízny aj kreatívny, potvrdzuje v knihe *Príbeh kníhkupca* (2021) Dalimír Hajko: „Literatúru nepoznávame len prostredníctvom vlastnej čitateľskej skúsenosti, časopiseckých recenzií, školského vyučovania, povinného čítania, literárnej historiografie, teórie a kritiky, z názorov iných... Dejiny literatúry majú aj svoju odvrátenú, menej známu a málo nápadnú tvár: kým kniha vyjde, kým sa rukopis – výsledok väčšieho či menšieho tvorivého vzopätia – objaví v knižnej podobe na pultoch kníhkupectiev, je súčasťou relatívne dlhého procesu tvorby, ktorý sa končí odovzdaním produktu do rúk čitateľa“ (Hajko, 2021, s. 11). Ak D. Hajko píše o „väčšom či menšom tvorivom vzopätí“, nemá na mysli výlučne spisovateľskú tvorivosť, ale proces

vzniku knihy vo svojej komplexnosti, ktorý okrem iných technických a tlačiarenských procesov zahŕňa odborný a kreatívny rozmer práce editora či literárneho redaktora.

Zámerne hovoríme o editorovi aj o literárnom redaktorovi súčasne, pretože vo vydavateľskom procese sú v našich podmienkach viaceré funkcie spravidla kumulované do jednej, čo môže byť na jednej strane prospešné pre samotné vydanie z hľadiska jeho ucelenosti či konceptuálnosti, no na druhej strane obzvlášť časovo a odborne náročné, pretože na editora sú kladené požiadavky spojené s množstvom rôznych typov kompetencií. Stanislava Chrobáková Repar v tejto súvislosti o jednej zo svojich početných zostavovateľských prác píše: „Moja úloha v tomto projekte bola opäť ‚kombinovaná‘, modernejšie povedané ‚hybridná‘: edičná a redakčná, organizačná, koordinačná a (spolu)vydavateľská, ale aj výskumná a konzultačná. Iba spojením všetkých týchto stránok a úsili bolo možné projekt realizovať a knihy vydať (čo sa dnes stáva bežnou knižnou praxou, už ani nehovoriac o celkovom manažmente – vrátane distribúcie a propagácie – a fundraisingu)“ (Chrobáková Repar, 2017, s. 59). Ako ďalšiu odvrátenú stranu takejto kumulácie požiadaviek kladených na editora vnímame predovšetkým jeho akademické nedocenenie, čo má za následok aj finančné podhodnotenie jeho vysoko odbornej a tvorivej činnosti.

V aktuálnom systéme hodnotenia akademických výstupov sú zostavovateľské práce umeleckých i odborných textov akousi periférnou kategóriou, hoci podobne ako autorstvo vedeckých monografií alebo vedeckých štúdií a odborných článkov vyžadujú vysokú, či dokonca vyššiu mieru erudovanosti v danom odbore. Uvedenie editora ako sekundárneho autora je akýmsi formálnym docenením, no v praxi sa všetko to množstvo „neviditeľnej práce“ na inštitucionálnom hodnotení vedeckého a tvorivého pracovníka v súčasnosti nijako zvlášť neodráža. Obdobná je situácia v menších, ale aj vo väčších vydavateľstvách, kde pravdepodobne podhodnotenie a kumulácia pracovných postupov na vydaní knižného titulu neraz ohrozujú kvalitu samotného vydania. Martin Navrátil za koreň problému považuje diskontinuitu vo výskume textologických otázok. Podľa jeho hodnotenia bola oblasť výskumu textológie a vydavateľskej praxe na Slovensku po roku 1989 nedostatočná, živelné a neodborné vydávanie textov vystriedalo serióznú textologickú prácu, čo malo za následok pokles záujmu o odbornosť pri príprave textov na vydanie (Navrátil, 2018, s. 294 – 295).

Svoje predchádzajúce kritické tvrdenia opieram tiež o početné analýzy knižných vydání domácej i prekladovej literatúry, na ktorých pravidelne pracujeme spolu so študentmi študijného programu editorstvo a vydavateľská prax, pričom nachádzame množstvo textologických a editologických¹ nedostatkov, za všetky uvediem ako príklad nedostatočné redigovanie prekladových beletristických textov určených tak mladšiemu, ako aj dospelému čitateľovi, o prekladoch z druhej ruky (najčastejšie z češtiny) nehovoriac. Načrtnuté nepriaznivé podmienky editorov sú teda do istej miery porovnateľné aj s podmienkami a nárokmi kladenými na časovo stresovaných prekladateľov pracujúcich pre slovenské vydavateľstvá, no keďže takéto porovnanie by už mohlo byť predmetom ďalšieho samostatného článku, ponechávam tu poznámku iba na margo ako podnet pre ďalšie uvažovanie o fungovaní našej vydavateľskej praxe, okrem iného zásadne ovplyvňovanej aj grantovými schémami.

¹ Termíny *editológia*, *editologický* uplatňujeme v nadväznosti na publikáciu *Kapitoly zo slovenskej textológie* (2021), ktorej autori podľa vzoru českej *Editologie (Od náčrtu ke knize)* (2018) zavádzajú termín *editológia*, ktorým chcú „obohatiť terminologický aparát slovenských textovokritických štúdií“ (Rácová – Navrátil, 2021, s. 11).

Aktuálny opis vydavateľského prostredia, o ktorý sa možno v súčasnosti spoľahlivo oprieť, priniesla publikácia Veroniky Rábovej *Základy editorstva 1* (2021). Autorka rozvinula základný model Pistoriusovej schémy vydavateľského prostredia, pričom tento znázornila ako proces založený na obojsmernej komunikácii (Autor ↔ Vydavateľ ↔ Distribútor ↔ Kníhkupec ↔ Čitateľ) so zdôraznením ďalších rozhodujúcich participantov procesu naviazaných na vydavateľa (prekladateľ, editor, ilustrátor, grafik – grafické štúdio, tlačiareň, médiá). Literárneho redaktora vníma jednak ako participanta pri vyhľadávaní rukopisov a jednak ako koordinátora aktivít medzi autorom, prekladateľom, technickými redaktormi, grafikmi a recenzentmi pripravovanej knižnej publikácie. Zároveň má byť redaktor kvalifikovaný natoľko, aby dokázal zodpovedať za hĺbkovú rovinu rukopisu, rozhodne nie je iba manažérom procesov, ale predovšetkým kritickým čitateľom, ktorý autorom v záujme kvalitnejšieho textového spracovania navrhuje konkrétne zmeny (skrátene, prepracovanie pasáží, úpravy v kompozícii básnickej zbierky a pod.). Literárny redaktor má na zreteli čo možno najvyššiu estetickú úroveň diela (Rácová, 2021, s. 47 – 65).

Z uvedenej charakteristiky pracovnej náplne vyplýva, že editor (či skôr editor, literárny redaktor a ďalší v jednej osobe) by mal byť tým najkritickejším čitateľom, no zároveň aj kvalifikovaným textológom, čo je kompetencia obzvlášť nevyhnutná, ak je cieľom zostavenie vydania umeleckých textov staršej literatúry. Zaužívanú tézu o tom, že textológ nemusí byť editorom, ale editor by mal byť textológom, ktorá u nás rezonuje vďaka známej českej príručke *Editor a text* (1971), opätovne zdôrazňujú aj autori novšej publikácie *Kapitoly zo slovenskej textológie* (Rácová – Navrátil, 2021, s. 11 – 12).

Ak článkom smerujeme k vydávaniu textov staršej literatúry, musíme mať uvedenú tézu obzvlášť na zreteli, pretože od dvadsiatych rokov minulého storočia sa slovenská textológia cez viaceré individuálne (napr. Eugen Pauliny, Anton Dezider Dubay a i.) aj inštitucionálne ukotvené (SAVU) návrhy textologických a edičných zásad pokúša dopracovať k pravidlám a metodologickým rámcom, ktoré by určovali podobu edičných koncepcií a spoľahlivo by vošli do vydavateľskej praxe. Zameriavajú sa však prevažne na prepisovanie starých písomných pamiatok a vydávanie textov starších literárnych období, najmä na vydávanie takzvaných diel našich klasikov. Tieto textologické koncepty uplynulého storočia vďaka práci s archívnymi materiálmi opätovne sprístupnil Dušan Teplan v príspevku *Textologické zásady a edičné koncepcie na Slovensku* (Teplan, 2016, s. 125 – 137).

Pokiaľ ide o významných editorov staršej slovenskej literatúry, akými boli Ján Mišianik a Jozef Minárik, v čase svojho tvorivého vypätia museli mať na zreteli *Návrh zásad pre vydávanie tlačených pamiatok slovenskej literatúry*, ktoré v roku 1950 vypracovala textologická komisia pri Literárnovednom ústave Slovenskej akadémie vied a umení v Bratislave. Súčasne sa ako literárni historici nevenovali iba výskumu a prekladom z klasických jazykov, ale najmä sprístupňovaniu diel staršej slovenskej literatúry prostredníctvom rôznych typov vydaní, pričom čitateľsky najznámejšími a najrozšírenejšími sú práve ich antológie. Iste sa nemýlim, ak konštatujem, že Minárikom zostavené – nielen študentom literatúry dodnes dobre známe – *Klenotnice* predstavujú ukážku vedeckých, prekladateľských aj editorských schopností uplatnených tiež v rovine popularizačnej. Antológie vyšli pôvodne v edícii Tatranu s názvom *Čítanie študujúcej mládeže*, v ktorej mohol J. Minárik naplno uplatniť jemu tak trochu vlastný didaktizmus a zároveň demonštrovať svoju osobnú zaniatenosť v čitateľsky pútavých a často citovaných prológoch.

Práve pre Minárikov špecifický prístup, poznačený bytostne osobným a sugestívnym prejavom, akým chcel čitateľovi priblížiť texty starších literárnych období, ako aj vďaka jeho pútavým prológom a zrozumiteľným sprievodným textom, jeho zostavovateľské práce doposiaľ spĺňajú požiadavky mnohých súčasných čitateľov a korešpondujú aj s myšlienkou populárneho českého typografa a knižného grafika Martina Pecinu: „Každý text, dokonca i odborný, má byť príměřeně stravitelný a čtivý, aby potenciálního čtenáře netrápil víc, než je nezbytně nutné. Děsí mně ta přílišná vážnost, která odbornou literaturu provází a obklopuje, upřímně se bojím všech sterilních studií studených jako psí čumák. Psaní i čtení má být v první řadě radost, jinak postrádá smysl“ (Pecina, 2017, s. 15). Iste, s týmto tvrdením odborníka z praxe môžeme i nemusíme súhlasiť, no ide o prístup bez páťosu a slovnej ekvilibristiky, ktorého výsledkom je popularizácia aj takých dobovo vzdialených textov, akými sú diela starších literárnych období.

Schopnosť sprístupňovať takto staršie literárne texty a poznatky o nich širokej čitateľskej verejnosti preukázal J. Minárik pri príprave zväzku *Kratochvíľne historky pisára Šahrazáda (Tristošesťdesiatpäť nocí)* (2002), vydanéj v edícii *Knihy do vrečka*. Podobne ako v minulosti, ani dnes nejde o zámer ľahko realizovateľný, čo potvrdzuje aj Ivona Kollárová, podľa ktorej je plnohodnotné čítanie „v kultúrnych dejinách marginálny jav. Nielen preto, že vyžadovalo pre isté sociálne vrstvy nesplniteľné podmienky – vzdelanie, čas, svetlo, teplo, priestor. Postupne sa formujú aj iné argumenty. Poznatky neurobiológie a kognitívnej psychológie osvetľujú čítanie ako zložitý a náročný proces. Vyžaduje si zapojenie všetkých častí mozgu a výkon množstva perцепčných suboperácií“ (Kollárová, 2022, s. 54). Ak si navyše uvedomíme prevažujúcu neznalosť, v lepšom prípade čiastočnú znalosť dobových kontextov, ktoré potenciálnemu čitateľovi starších umeleckých textov komplikujú ich celostné uchopenie a porozumenie, javí sa popularizačný cieľ editora prinajmenšom ako ťažko dosiahnuteľný. Aby čitateľ knihu po pár stránkach neodložil, musí editor siahať po kreatívnych prístupoch, ktoré by navodzovali blízkosť, hlbší kontakt s postavami a charaktermi, so situáciami a dobovými udalosťami, ktoré sú historicky vzdialené a v snahe o pochopenie súvislostí aj ťažšie uchopiteľné. Úlohou sa stáva priam nemožné – udržať pozornosť čitateľa.

Prehľad a kratší rozbor editorských prác, metód i prístupov J. Mišianika a J. Minárika pripravila Eva Tkáčiková v štúdiu zaradenej do zborníka *Pamäť literárnej vedy* (2013). V prípade oboch literárnych historikov zdôrazňuje ich popularizačné aktivity koncipované v početných antológiách, pričom oporou týchto tvorivých editorských prác bol nepochybne literárnohistorický výskum. Antológie a výbery, ktoré J. Minárik postupne pripravil,² považuje za „vhodné dodatky k učebniciam“, no zároveň hovorí o „neučebnicových ukážkach literárnych textov jednotlivých období“. Stotožňujem sa tiež s pozitívnym hodnotením jeho snahy zachovávať historickú, jazykovú aj štylistickú podobu textu, pričom podľa E. Tkáčikovej rovnako rešpektuje regionálny, konfesionálny, dobový aj individuálny úzus (Tkáčiková, 2013, s. 47 – 49).

Pokým vo zväzkoch *Klenotníc* z edície Čítanie študujúcej mládeže zostáva J. Minárik iba mierne sugestívny a mystifikuje zväčša len na úrovni „pozývajúceho do tajomných komnát našej literárnej minulosti“, v knihe *Kratochvíľne historky pisára Šahrazáda (Tristošesťdesiatpäť nocí)* je už oveľa tvorivejší. Zachováva obrazovú prílohu, avšak ilustrácie neradí na koniec

² *Piesne a verše pre múdрых a bláznov* (1969), *Amor diktoval, lásku spisoval* (1979), *Po chodníčkoch kamenných, po cestičkách krvavých* (1980), *Slovenský dekameron* (1980), *Samopašná viola da gamba* (1984), *Rímske príbehy* (1981), *Poncián* (1986), *Z klenotnice staršieho slovenského písomníctva* (1985, 1986, 1989).

knihy, vkladá ich pribežne (imitujúc kalendár) do za sebou logicky radených textov, čo zároveň korešponduje so zámerom udržať pozornosť čitateľa. Tento postup je vhodne uplatnený, obzvlášť ak si uvedomíme, že v rukách držíme „knihu do vrečka“ (antológiu) s rozsahom 700 (!) strán. V podstate ide o antológiu skrytú v obale od rozprávkovkej knižky, pričom túto svoju stratégiu editor podporuje aj voľbou hlavného titulu a podtitulu knihy.

V súlade s načrtnutou stratégiou nahradil J. Minárik predslov a priebežne zaradované sprievodné odborné texty z *Klenotníc* rozprávkovo štylizovaným, mystifikovaným predhovorom a jemu vlastným sugestívnym doslovom, v ktorom ako literárny historik v utajení až v samotnom závere priznáva metódy a prístup uplatnený pri príprave tohto vydania: „Na stránkach knihy vystupujú osobky, osoby a osobnosti, ako je šafár, pisár, gróf a grófk, ktoré sú, povedzme, desaťpercentne mystifikačné – nejestujú, hoci by aj mohli. Zvyšok textu pokrýva deväťdesiat percent potlačeného papiera so skutočne existujúcimi historikami a kuriozitami. [...] Stelesnené v rukopisoch a tlačiach niekoľko storočí (od 14. – 20. storočia), napísané v rozmanitých jazykoch, najmä v latinskom, pokryté prachom a pavučinami, opečiatkované mušacincami a myšacincami odpočívali nezaslúženým odpočinkom“ (Minárik, 2002, s. 685). Postupne však v doslove opäť víťazí J. Minárik-literárny historik nad J. Minárikom-mystifikátorom a plynuce prechádza do didaktickej roviny, opäť poskytuje množstvo historických a literárnohistorických faktov, ktoré opiera o poslednú časť *Pramene* s podtitulom (*určené len tým, čo sa zaujímajú o skutočnú existenciu pôvodu textov kratochvilných historiek a myseľ obveselujúcich kuriozít...*) (s. 695).

Kreatívne, dobovosť navodzujúce, a pritom jemne parodizujúce sú samotné (pre texty starších literárnych období príznačné) dlhšie opisné názvy predhovoru a doslovu: „PREDHOVOR určený láskavému, trpezlivému, dôverčivému čitateľovi“ (s. 6); „DOSLOV alebo Traktátik literárnohistoricky traktujúci kratochvilne historky, pritom aj štipku historicky myseľ obveselujúce kuriozity (určený nedôverčivému čitateľovi)“ (s. 685). Práve na príklade týchto častí môžeme pozorovať, že v snahe popularizovať veľké množstvo materiálu nadobudnuté terénym, materiálovým aj analytickým výskumom editor prirodzene využíva rámcujúci priestor na oslabenie faktografickej zložky, a to opäť so zreteľom na pobavenie čitateľa a udržanie jeho pozornosti. Zuzana Hurtaiová k hodnoteniu jeho editorských postupov dodáva, že „Minárik čitateľa nenecháva pasívnym, ale sa s ním hrá, zabáva ho, pričom mu nenásilným spôsobom načrtáva panoramatický pohľad na tradičné tematické i žánrové vrstvenie staršej literárnej kultúry“ (Hurtaiová, 2013, s. 53).

Jadro knihy *Kratochvilne historky pisára Šahrazáda* má zväčša jednotnú štruktúru príznačnú pre „denníkový kalendár“. Ide o zápisy z obdobia jedného roka, pričom jednotlivé mesiace sú oddelené dobovou ilustráciou a jednotlivé dni označené dátumom, za ktorým spravidla nasleduje informácia o počasí alebo pranostika viažuca sa k danému dátumu, inokedy sú uvedené aj viaceré príslovia a porekadlá. Následne je rozprávačom Šahrazádom navodená situácia zo života postáv, ktoré stvoril sám editor v *Predhovore*. Do tejto situácie je buď priamo zakomponovaný, alebo následne vyrozprávaný príbeh inšpirovaný zdrojmi, ktoré pri svojej bádateľskej činnosti J. Minárik zozbieral a upravil. Využívanie dobovej štylistiky podľa vzoru starších literárnych textov, avšak s kritickými reflexiami súčasnej spoločnosti, je obdobné ako v častiach *Predhovor* a *Doslov*. Uvediem aspoň jeden z množstva príkladov, konkrétne úryvok z posledného kalendárového zápisu, kde rozprávač – editor, skrytý za postavou Šahrazáda, naráža na súčasnosť. Ide o ukážku, v ktorej je grófov šafár vykreslený ako skúsený obchodník a ktorý nakupuje

„potrebný tovar, najmä tekutý, vo firmách, čo sa združovali do svojpomocnej spoločnosti, ktorá mala exkluzívny názov: ELIXÍR ÚSPECHU (EÚ). Jej názov naznačoval, že členovia tejto spoločnosti, ale aj zákazníci posilnení akoby elixírom, zázračným nápojom, dosahujú úspechy v lukratívnej sfére predaja a kupovania“ (Minárik, 2002, s. 675).

Citovaný postreh Zuzany Hurtaľovej o tom, že J. Minárik sa s čitateľom hrá, by bolo možné v súvislosti s knihou *Kratochvíľne historky pisára Šahrazáda* ešte mierne preštylizovať. Tu sa totiž editor s čitateľom priam pohráva. Mystifikáciu uplatňuje na viacerých úrovniach, dalo by sa povedať, že ju dokonca vrství. Prvú úroveň predstavuje úvod *Predhovor*u navodzujúci rozprávkový dej: „Kde bolo, tam bolo... / Alebo kde nebolo, tam nebolo – za onoho času, keď sa piesok lial a voda sypala?“ (s. 6). J. Minárik rozohráva tajomný príbeh, v ktorom za zvláštnych okolností sám rozprávač a editor v jednej osobe, nachádza z pohľadu literárneho historika skutočný bádateľský poklad. Prvá úroveň fikcie vrcholí v momente, keď nachádza hrubý zošit s názvom *Contiones*, čo vzápätí pre čitateľa prekladá ako *Kázne*. Ide o jeden z početných momentov, keď sa osobnosť editora a jemu vlastný záujem o preklady z latinčiny priamo vplietajú do postavy a prehovorov rozprávača. Čitateľa priebežne oboznamuje s prekladmi „polatinčených“ mien a iných latinských výrazov vo všetkých častiach knihy.

Druhú úroveň mystifikácie, ktorá sa s prvou priebežne prelína, vystaval J. Minárik na historickom pozadí 18. storočia tak, že vytvoril vlastné fiktívne postavy pisára, grófa, grófovej manželky a šáfara, pričom hlavnými protagonistami sú pisár Nicolaus Garrulus-Nugator a gróf. Táto úroveň mystifikácie spočíva v evokácii ich skutočnej historickej existencie, o čom má čitateľa presvedčiť rozvinutie vzájomných vzťahov týchto postáv, ako aj podrobnejší opis súvisiacich dobových reálií. Napríklad o dôveryhodnosti existencie takmer šesťdesiatročného grófa čitateľa presvedča jeho príslušnosťou ku skutočnému šľachtickému rodu. Tretiu úroveň mystifikácie rozprávač/editor navodzuje presvedčaním, že čitateľ má v rukách práve kópiu predmetného hrubého zošita objaveného na povale starého renesančného kaštieľa, ktorý počas jedného kalendárneho roka v dávnej dobe spisoval grófov pisár Šahrazád alebo Nicolaus Garrulus-Nugator (Mikuláš Táravec-Tlčhuba). Tajomno, kolorit rozprávkovosti a atmosféra diel minulých storočí vystupujú do popredia ešte výraznejšie po premene rozprávača/editora na dobového pisára Šahrazáda.

Texty starších literárnych období zaradené do jadra knihy (facécie, anekdoty, úslovie a i.) sú pútavé, neraz zábavné aj poučné, no do pozornosti súčasného čitateľa ich posúva práve editorské majstrovstvo J. Minárika, ktorý dokázal navodiť tajomnú atmosféru, pripútať čitateľa aktualizáciou starších textov, ako aj vlastnou tvorivosťou. Dosiahol, že kniha nepôsobí výlučne ako zbierka krátkych prozaických žánrov, rozhodne nie ako textami nabitá antológia, ale vďaka premyslenej vrstvenej mystifikácii vyznieva skôr ako ucelené literárne dielo s vlastnými hlavnými postavami. Práve zdanlivý posun smerom od faktografickosti, pričom táto zostáva na pozadí stále prítomná, spolu s uplatnením dobových štylistických postupov sú ukážkou pôsobivej editorskej realizácie, ktorá má potenciál udržať pozornosť súčasného čitateľa.

J. Minárik, skôr než začal editorsky zostavovať svoje kratšie i rozsiahle antológie, venoval sa ako akademik materiálnej príprave viac než dvadsať rokov. Okrem literárnohistorického výskumu a prekladovej činnosti musel do detailu premyslieť koncepcie dlhodobu plánovaných rozsiahlych publikácií. V prípade vydání určených študentstvu a širokej verejnosti navyše zapracoval do antológií nielen didaktické ciele, ale aj vlastnú pozoruhodnú stratégiu udržania čitateľskej pozornosti. Pri publikovaní mnohých textov išlo o objavné práce, ktoré cez výskum

a preklad doviedol až k ich popularizácii v povedomí slovenského čitateľa, a teda rozsah aktivít, ktorými sa na vydaniach podieľal, ďaleko presiahol nároky kladené na bežnú editorskú prax. I keď jeho enormné úsilie prinieslo zásadný kvalitatívny posun v oblasti kreatívnej editorskej a popularizačnej činnosti, zostáva otázne, či je v podmienkach súčasnej vydavateľskej praxe (už len z časového aspektu) vôbec možné uplatniť obdobnú kumuláciu toľkého množstva kompetencií.

LITERATÚRA

- HAJKO, Dalimír. 2021. *Príbeh kníhkupca (Obchodník, ktorý čítal srdcom)*. Bratislava: Slovart, 2021. ISBN 978-80-556-5194-1.
- HURTAJOVÁ, Zuzana. 2013. K textovým edíciám Jozefa Minárika a ich hodnotám. In: BRTÁŇOVÁ, Erika – VANEKOVÁ, Oľga (eds.). *Pamäť literárnej vedy. Ján Mišianik. Jozef Minárik*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2013, s. 50 – 60. ISBN 978-80-88746-20-1.
- CHROBÁKOVÁ REPAR, Stanislava. 2017. Text a jeho rozsahy. Niekoľko poznámok k edičnej, redakčnej a prekladateľskej práci. *Litikon*, 2017, roč. 2, č. 1, s. 55 – 62. ISSN 2453-8507.
- KOLLÁROVÁ, Ivona. 2022. *Landerer. Vydavateľ v premenách 18. storočia*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2022. ISBN 978-80-8119-147-3.
- MINÁRIK, Jozef (ed.). 2002. *Kratochvíľne historky pisára Šahrazáda (Tristošesťdesiatpäť nocí)*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2002. ISBN 80-222-0506-0.
- NAVRÁTIL, Martin. 2018. Aktuálne otázky slovenskej textológie. Textologický diskurz na Slovensku. *Slovenská literatúra*, 2018, roč. 65, č. 4, s. 294 – 301. ISSN 0037-6973.
- PECINA, Martin. 2017. *Knihy a typografie*. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.
- RÁCOVÁ, Veronika. 2021. *Základy editorstva 1*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2021. ISBN 978-80-558-1689-0.
- RÁCOVÁ, Veronika – NAVRÁTIL, Martin. 2021. *Kapitoly zo slovenskej textológie / Ján Buzássy: Pláň → Pláň, hory*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2021. ISBN 978-80-558-1842-9.
- TEPLAN, Dušan. 2016. Textologické zásady a edičné koncepcie na Slovensku. *Litikon*, 2016, roč. 1, č. 2, s. 125 – 156. ISSN 2453-8507.
- TKÁČIKOVÁ, Eva. 2013. Ján Mišianik a Jozef Minárik ako editori textov staršej slovenskej literatúry. In: BRTÁŇOVÁ, Erika – VANEKOVÁ, Oľga (eds.). *Pamäť literárnej vedy. Ján Mišianik. Jozef Minárik*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2013, s. 44 – 49. ISBN 978-80-88746-20-1.

PhDr. Martina Taneski, PhD.

Katedra slovanských filológií

Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Štefánikova 67

949 01 Nitra

Slovenská republika

mtaneski@ukf.sk